

Õiguskantsler

Juhatuse liige Katrina Kütt
SA Hooldekodu Härmalõng
katrina@harmalong.ee

Teie nr

Meie 19.08.2025 nr 7-8/251089/2506080

Kontrollkäik SA Hooldekodu Härmalõng Kastre kodusse

Austatud Katrina Kütt

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 22. mail 2025. aastal SA Hooldekodu Härmalõng Kastre kodu (edaspidi: hooldekodu) tegevust ja hoolealuste elamistingimusi. Õiguskantsleri nõunikega oli kontrollkäigul kaasas tervishoiuekspert. Kontrollkäigust ette ei teatatud.

Õiguskantsleri nõunikud ja tervishoiuekspert tegid ringkäigu hooldekodu ruumides, tutvusid valikuliselt dokumentidega ning vestlesid hooldekodu juhatuse liikme, vanem-hooldustöötaja, juhiabi, teiste töötajate ning hooldekodus elavate inimestega.

Kastre valla sihtasutusena haldab SA Härmalõng kahte kodu: Kastres ja Võnnus. Kastre kodu asub endise mõisahoone kahekorruselises majas. Majandustegevuse registri andmetel pakub hooldekodu väljaspool kodu osutatavat üldhooldusteenust (edaspidi: üldhooldusteenus). Kohti on 42 inimesele, kontrollkäigu ajal oli hoolealuseid 40. Inimesed on Kastre kodus majutatud kahekuni neljakohalistesse tubadesse. Majas on trepitõstuk. Üldalal kasutatakse videoalvet.

Hooldekodus töötab 13 hooldustöötajat, tegevusjuhendaja ja koristaja, 2 kokka, 2 kokaabi ning 3 majandustöötajat. Päeval on hooldustöötajaid tööl 2–3, lisaks on iga päev tööl abihooldaja ja tööpäeviti tegevusjuhendaja. Vahetused on enamasti 24-tunnised ja algavad hommikul kell 8. Ka öisel ajal on tööl kaks hooldustöötajat. Hooldekodus töötab meditsiiniõde ja kasutatakse abi kutsumise süsteemi.

Hooldekodu kontrollib, ega tööle asuval hooldustöötajal ei ole kehtivat [karistust](#) tahtlikult toimepandud kuriteo eest. Hooldekodu selgituste kohaselt kontrollitakse hooldustöötajate tausta tööle asumisel ja edaspidi kord aastas.

Hea on see, et hooldekodus on leitud võimalusi inimesi õue viia. Rohkem tuleks tähelepanu pöörata mitmekesisema mõtestatud ajaveetmise võimaluste pakkumisele ning võimaldada käsitööhuvilistele sobivad tingimused oma hobiga tegelemiseks.

Kontrollitud hooldusplaanides oli käsitletud kõiki nõutud aspekte ning plaanid olid hooldajatele kättesaadavad. Hooldekodul tuleb siiski edaspidi tagada, et hooldekodusse saabunud inimese hooldusplaan koostataks ettenähtud aja jooksul. Kõik hooldusplaanid tuleb üle vaadata üks kord

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

poolaastas ja neid vajadusel uuendada. Hooldusplaani koostamisel peab tervishoiuspetsialist hindama iga inimese tervises seisundit.

Tuleb paremini hoolitseda selle eest, et kõrvalised inimesed ei pääseks ravimitele ligi. Kui meditsiiniõde edastab hooldustöötajatele infot, siis tuleb tagada isikuandmete kaitse ja hoolitseda, et kõrvalistel inimestel ei oleks andmetele juurdepääsu.

Hooldus- ja hügieenitoimingute tegemise ajal tuleb inimestele tagada privaatsus. Vajaduse korral tuleb aidata inimesi suuhügieeni eest hoolitseda.

Vältida tuleks läbikäidavasse magamistuppa majutamist ja hooldekodu inventari (nt pesemisraami) hoidmist magamistubades.

Põrandakatete katkised kohad tuleks ära parandada ja uste lävepakud tasandada. Nii vähendatakse kukkumisohtu.

Toiduvalikut saab muuta mitmekesisemaks. Vajadusel tuleb hoolealusele pakutav toit tükeldada. Kui inimene on võimeline ise jooma, siis peab joogivesi olema talle alati kättesaadav.

Inimese rõivad peaksid olema ainult tema kasutuses. Hooldekodus on hea praktika, et kui millegipärast ei saa inimest plaanitud ajal pesta, tehakse selle kohta märge ja lisatakse põhjus.

Hooldekodus reeglite kehtestamisel peab olema selge põhjus ja eesmärk ning reeglid peavad hoolealustele kehtima ühetaolistel alustel.

Hooldusplaanid

Alates 2025. aastast koostab hooldekodu [hooldusplaanid](#) uuel vormil. Hooldusplaanid paneb kokku vanem-hooldustöötaja ning üldiselt kaasatakse plaanide koostamisse ka hoolealune ise ja tema lähedased. Kontrollitud hooldusplaanides oli käsitletud kõiki nõutud aspekte (sotsiaahoolekande seaduse (SHS) [§ 21 lõiked 3 ja 4](#)).

Hooldusplaanid hoitakse meditsiiniõde toas ja vajaduse korral on need hooldajatele kättesaadavad.

Hooldekodu kinnitusele antakse hooldusplaanid hoolealusele ja lähedasele ülevaatamiseks ja allkirjastamiseks. Kontrollitud uuel vormil koostatud hooldusplaanid olid hoolealused allkirjastanud.

Sotsiaalkindlustusamet märkis 2025. aasta märtsis ja aprillis tehtud riikliku järelevalve [aktis](#), et mitme hoolealuse hooldusplaani oli koostatud rohkem kui 30 päeva pärast tema hooldekodusse saabumist (akti p-d 2.1 ja 3.2.3). Ka õiguskantsleri nõunikud leidsid, et mitme hooldusplaani koostamisega oli viivitatud, mis ei vasta SHS-i [nõudele](#) (näiteks H. P., H. T., I. P. hooldusplaanid). Hooldekodu oli probleemist teadlik. Kontrollkäigu ajal oli käsil puuduste kõrvaldamine ja hooldusplaanide koostamise korralduse muutmine.

Hooldusplaanid tuleb üle vaadata ja neid vajadusel korrigeerida kord poolaastas ([SHS § 21 lõige 5](#)). Kontrollitud hooldusplaanidest oli tähtajaks uuendamata H. S.-i hooldusplaani. 22.05.2025 kontrollitud dokumendile oli küll märgitud kuupäev (20.05.2025), kuid uuel hooldusplaanil puudus sisu.

I. P. hooldusplaanis hakkas silma, et selle uuendamist oli alustatud, kuid puudus inimese hooldusvajaduse kirjeldus ja sellest hoolimata oli meditsiiniõde plaani juba allkirjastanud. Seetõttu tekkis kahtlus, kas meditsiiniõde oli sisuliselt hinnanud I. P.-le tervishoiuteenuste osutamise vajadust. Varasema hooldusplaani kohaselt vajab I. P. sagedast arstiabi. Seetõttu on eriti oluline, et tema hooldusplaani koostamisel osaleks ka meditsiiniõde. Ka [Sotsiaalkindlustusamet](#) oli järelevalveaktis märkinud, et nelja inimese hooldusplaanides ei olnud hinnatud tervishoiuteenuste osutamise vajadust (akti p-d 2.2 ja 3.2.3).

Palun hooldekodul tagada, et edaspidi koostatakse ja uuendatakse hooldusplaan seadusega kehtestatud tähtjaks ning et peale hooldusvajaduse hinnatakse ka tervishoiuteenuse osutamise vajadust.¹

Meditsiiniline abi ja ravimid

Hooldekodus töötab meditsiiniõde: teenust osutab Hoole OÜ. Õde käib hooldekodus või annab telefoni teel konsultatsioone 3–4 päeval nädalas.

Hea on see, et vigastused, k.a kukkumised, dokumenteeritakse eraldi vormil. Pannakse kirja, mis inimesega juhtus ning kahe hooldustöötaja ütlused juhtunule eelnenud ja järgnenud tegevuste kohta. Infovahetus meditsiiniõde ja hooldustöötajate vahel on korraldatud meditsiiniõde kabinetis asuva infopäeviku kaudu. Päevikusse märgitakse ka inimese tervisliku seisundi muutumine, mille alusel õde saab oma tegevust kavandada. Arvutis täidetakse hooldustabelit, kuhu kantakse hügieenitoimingud, ravimist ja toidust keeldumised ning muud olulised tähelepanekud.

Ravimid komplekteeritakse apteegis igale patsiendile eraldi ravimilindina. Hoolduspersonal jagab ravimeid vastavalt iga inimese raviskeemile. Käsimüügiravimite kasutus on samuti dokumenteeritud. Iga üldiseks kasutamiseks mõeldud käsimüügiravimi tarvitamise korrad märgitakse lehele: millal, kes ja miks seda ravimit vajab ning millal ja kui palju tuli ravimit anda.

Retsepti- ja käsimüügiravimeid hoitakse meditsiiniõde toas. Retseptiravimite ravimilindid olid paigutatud eraldi lukustatavasse kappi. Muid ravimeid hoiti korvides ja need asusid lukustamata kapis. Samas ruumis asus ka hävitamisele kuuluvate ravimite kast. Meditsiiniõde tuppa pääseb fuajeest, see on lihtsasti leitav ja ligipääsetav. Toa uks oli kontrollkäigu ajal suletud, kuid mitte lukustatud, ja võti oli ukse ees. Sel ajal kedagi toas ei olnud. Hooldekodu selgituste kohaselt on hooldealustel keelatud ruumi siseneda.

Õiguskantsler tuletab meelde, et ravimeid tuleb säilitada nii, et need ei satuks kõrvaliste isikute kätte (ravimiseaduse [§ 34 lg 1](#)). Üksnes ruumi sisenemise keelust ei piisa selleks, et takistada ravimitele juurdepääsu. Ruumile juurdepääsu tuleks kindlamalt piirata. Üks võimalik lahendus on kasutada kiipkaadiga lukku.

Muret teeb see, et läbi meditsiiniõde toa klaasuste võis näha infotahvlit, millel olid märkmed hooldealuste tervishoiutoimingute kohta. Näiteks olid tahvlil kirjas kolme inimese nimed, kellele on vaja igal õhtul teha insuliinisüsti. Samuti oli kirjas, kuidas tuleb tagada ühe hoolعالuse intiimhügieeni. Inimese tervist puudutav või muu isiklik teave, mis on vajalik üldhooldusteenuse või tervishoiuteenuse osutamiseks, ei tohi olla kõrvalistele inimestele nähtav.

---

¹ Hooldekodu selgitas 07.08.2025, et edaspidi koostatakse ja uuendatakse hooldusplaanid seadusega ettenähtud tähtjaks. Samuti kaasatakse meditsiiniõde kõigisse protsessidesse, kui see on vajalik (juhatuse liikme 07.08.2025 e-kiri).

Terviseandmete töötaja peab tagama isikuandmete turvalise hoidmise. See tähendab ka seda, et nendele andmetele võivad juurde pääseda üksnes selleks volitatud inimesed.² Hooldekodus tuleks leida sobivam viis meeldetuletuste ülesmärkimiseks või leida lahendus, kuidas infotahvlile kirjutatu ei oleks kõrvalistele inimestele nähtav.

Hooldekodul tuleb tagada, et kõrvalistel inimestel ei oleks ravimitele juurdepääsu. Hoolealuste isikuandmete töötlemisel peab olema tagatud nende kaitstus. Selleks tuleks meditsiiniõe tuba kohandada või leida talle sobivam ruum.³

Hügieen ja privaatsus

Iga hoolealust pestakse graafiku järgi kindlal nädalapäeval. Pesemisgraafik rippus töötajate puhkeruumi-laoruumi seinal. Ühtlasi oli graafikusse tehtud märkmeid selle kohta, kas inimest oli pestud või mitte. Seesama info kantakse ka hooldustabelisse, mida säilitati arvutis.

Mitmel juhul oli graafiku juurde märgitud selgitus, kui hoolealune oli keeldunud pesemisest. Kirja pannakse põhjus, miks on pesemiskord vahele jäetud ja asendatud näiteks niiske lapiga puhastamisega. Pesemise kohta märkuste lisamine on hea praktika.

[Hooldekodu majutuse korra](#) (p 3.2) kohaselt on hooldekodus kasutusel sirmid, kuid neid ei olnud käepärast kõigis tubades. Näiteks ühes neljakohalises toas (tuba nr 1) ei olnud kõik voodikohad sirmiga eraldatavad. [Hoolekandetasutuse tervisekaitsenõuete](#) kohaselt peab hoolekodu igas magamistoas olema võimalik voodite vahel kasutada vaheseina, kardinat või sirmi. Hoolekodu selgituse kohaselt tehakse kahes toas remont ja paigaldatakse vahekardinad, et elanikel oleks rohkem privaatsust.

Majutuse korra punkti 3.2 kohaselt tehakse hooldekodus hooldustoiminguid privaatselt. Hoolealused rääkisid siiski, et hügieenitoimingute tegemisel sirme sageli ei kasutata. Hooldekodul tuleb tagada hoolealuste privaatsus hügieeni- ja hooldustoimingute ajal. See on osa inimväärsest kohtlemisest ja seda nõuab ka [sotsiaalkaitseministri 19.06.2023 määrus](#).

Mitmesse tuppa olid paigutatud potitoolid, kuid eraldumise võimalust ei olnud, mistõttu tuli tooli kasutada toanaabrite silme all (näiteks tuba 1). Hügieenitoimingute tegemine toanaabri silme all võib olla inimesele häiriv. Hoolekodu selgituste kohaselt on potitoolid mõeldud kasutamiseks peamiselt öösel. Tavaliselt viiakse potitoolid päevasel ajal tubadest ära, kuna teistele hoolealustele tekitavad need ebamugavust. Hooldajad suunavad inimesi selle asemel tualetti kasutama.

Privaatsuse puudumine hügieeni- ja hooldustoimingute tegemisel alandab inimväärikust. Õiguskantsler rõhutab juba varem avaldatud seisukohta, et kui hooldekodu mitmekohalises magamistoas vähemalt üks inimene tarvitab potitooli, vajab mähkmete vahetamist või pesemist, peab tal olema võimalik teha seda privaatselt. Ka Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on öelnud, et selliste toimingute ajal tuleb inimesele tagada privaatsus.⁴ Privaatsus tuleb tagada ka siis, kui inimene ise sirmi või kardinat ei küsi või kui tema arusaamise võime on vähenenud.⁵

² [Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruse](#) art 5 lg 1 punkt f, art 32 lg 2 ning selle selgituspunkt 83. Vt ka Andmekaitse Inspektsiooni koostatud „[Isikuandmete töötaja üldjuhend](#)“.

³ Hoolekodu selgitas 07.08.2025, et meditsiiniõe toas tehakse remonti tänavu juulis ja augustis. Edaspidi paigutatakse selles toas ravimid ja infokandjad nõnda, et kõrvalised inimesed neid ei näeks ning neile ligi ei pääseks (juhutuse liikme 07.08.2025 e-kiri).

⁴ CPT 2022. aasta Rumeenia visiidi [aruanne](#), p 141.

⁵ Õiguskantsleri 11.05.2023 kontrollkäik [Marta Kodusse](#), lk 4.

Mitu hoolealust rääkisid, et hambaid pesevad nad ise. Üks inimene ütles siiski, et temale pole hambaharja antud, kuid ta pole seda ka küsinud. [Üldhooldusteenusele esitatavate nõuete](#) kohaselt tuleb hoolealuseid aidata ja juhendada ka hammaste pesemisel ja hambaproteeside puhastamisel vähemalt üks kord ööpäevas. Ka CPT on soovitanud hoolekandeesutustel inimesi igakülgset toetada, et suuhügieen muutuks harjumuseks.⁶ Seega palub õiguskantsler hooldekodul jälgida, kas hoolealused puhastavad hambaid ja hambaproteese ning vajadusel neid selles toetada.

Tualettruumid on hooldekodus ühiskasutuses ja asuvad koridoris. Hoone vasakpoolses tiivas trepi all asuv tualett oli kontrollkäigu ajal määrdunud ning sealt levis koridori tugevat haisu. Kuna tualetid on ühiskasutuses, tuleb pidevalt jälgida, et need oleksid puhtad.

Õiguskantsler palub hooldekodul tagada, et hooldustoiminguid tehtaks privaatset ja kooskõlas hooldekodu enda kehtestatud korra ja õigusaktidega ning et hoolealustel aidataks vajadusel suuhügieeni eest hoolitseda. Ühiskasutuses tualettruumide puhtust tuleb regulaarselt kontrollida.⁷

Olme

Hooldekodus on mitu neljakohalist magamistuba. Osas neist tubadest majutatakse inimesi, kes saavad iseseisvalt liikuda ega vaja olulist kõrvalabi (nt II korrusel tuba nr 10). Selline hoolealuste majutamine ei ole nõuetega kooskõlas. [Kehtivate nõuete](#) kohaselt on hooldekodu magamistoad üldjuhul ühe- või kahekohalised. Suurema kõrvalabi vajadusega hooldatavate magamistuba võib olla suurem ehk kuni neljakohaline tuba. Magamistoa minimaalse pindala ja voodikohtade arvu nõude järgimine on vajalik elanike tervise kaitseks ja haiguste leviku tõkestamiseks.

Hooldekodu magamistoad olid puhtad. Kodusema tunde loomiseks olid kasutusel voodikatted ja kardinad, toas oli toataimi, hoolealuste isiklikud asjad olid paigutatud seinariulitele jm. Mõned hoolealused kurtsid siiski, et nende toas on kardinad akna ees pigem ilu pärast ega varja päikese eest. Toas nr 13 kardinad akent ei katnud. Õiguskantsler palub sisustust valides jälgida, et need täidaks ka oma eesmärgi varju anda, peale selle et need aitavad luua hubasemat muljet.

Hoolealuste magamistubades korra hoidmine on hooldustöötajate vahel ära jagatud. Üldiselt olid toad korrastatud. Tuba nr 1 oli läbikäidav ja selle seina ääres hoiti pesemisraami.

Õiguskantsler kordab oma seisukohta, et hooldekodu on seal elavate inimeste kodu ja läbikäidav magamistuba ei pruugi tagada selle elanikele piisavat eraldatust ja rahu.⁸ Hooldekodu selgituste kohaselt alustatakse selles magamistoas remonti, et tagada suuremat privaatset.

Mitmed hooldekodu ruumid vajaksid värskendusremonti. Esimesel korrusel oli põrandakate mitmes kohas kulunud ja katki (näiteks elutoa ja toa nr 1 ukse ees). Põrandakatte lahtiste servade taha võib jalg kergesti kinni jääda ja inimene võib kukkuda. Põrandakatte parandamine on vajalik eakate ohutuse tagamiseks. Kukkumist võivad põhjustada ka uste kõrged lävepakud, kui jalg selle taha kinni jääb. Ka need tuleks üle vaadata ja võimalust mööda tasandada.

⁶ CPT Albaania 2023. aasta visiidi [aruanne](#), p 220.

⁷ Hooldekodu andis 07.08.2025 teada, et 2025. aasta juuli alguses lõpetati remont, mille tulemusel muudeti neljakohaline tuba kaheks kahekohaliseks toaks. Toas nr 1 on hooldekodu väitel potitool nüüd sirni taha pandud. Lisaks suunavad hooldustöötajad inimesi päevasel ajal tualetti kasutama, öisel ajal jääb potitool vajaduse korral tuppa (juhatuse liikme 07.08.2025 e-kiri).

⁸ Õiguskantsleri 13.04.2022 kontrollkäik [Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodusse](#), lk 2. Sama: õiguskantsleri 06.11.2019 kontrollkäik [OÜ Häcke Kohtla-Järve hooldekodusse](#), lk 2; õiguskantsleri 17.08.2021 kontrollkäik [AS Lõuna-Eesti Hooldekeskuse Kanepi Kodusse](#), lk 3.

Hea on see, et hooldekodus kasutatakse abi kutsumise süsteemi. Hooldekodu selgituste kohaselt on igas toas on vähemalt üks hädaabinupp. Lisaks kasutavad hooldustöötajad omavahel side pidamiseks piipareid. Selle kaudu on võimalik vajaduse korral teine hooldaja appi kutsuda.

Videovalvet kasutatakse hooldekodu fuajees ja maja ümbruses turvalisuse tagamiseks. Salvestisi säilitatakse vallavalitsuse serveris. Hooldekodu selgituse kohaselt vaadatakse salvestisi üle vaid erandjuhtudel.

Hooldekodus on mõeldud ka sellele, kuidas tagada maja soojavarustus võimaliku elektrikatkestuse korral, ja soetatud generaator.

Õiguskantsler palub edaspidi vältida läbikäidavate magamistubade kasutamist ja inventari hoidmist hoolealuste juures. Hooldekodu magamistoad peaks olema üldjuhul ühe- või kahekojalised. Põrandakatete katkised kohad tuleks kiiresti parandada, et vähendada kukkumise ohtu.⁹

Ohutusmeetmed

Hea meel oli näha, et hooldekodus on tähelepanu pööratud peasissepääsu ohutuse tagamisele ja trepil kukkumiste ennetamisele. Selleks on paigaldatud lisapiirdeid ja trepivärv.

Hooldekodu üks dementsuse sümptomitega elanik kasutab elektroonilist käevõru, et vältida kadumaminekut. Välisukse juurde on paigaldatud andur, mis annab hooldustöötajatele märku, kui inimene on majast väljunud. Nii on võimalik kiiresti sekkuda ja veenda teda majja tagasi tulema.¹⁰

Vestlustest selgus, et ohutuse tagamiseks on hooldekodu inimestelt isiklikuks kasutamiseks mõeldud asju ära võtnud. Näiteks olid mõnelt naiselt ära võetud käärid, kuid meestelt kääre ja žilette ära ei võetud.

Mõne eseme kasutamist võib piirata, kui selleks on konkreetne põhjus ja eesmärk. Keeld ei tohi olla meelevaldne. See tähendab, et keelu kehtestamise alus peab olema konkreetsetl määratletav ja seaduses sätestatud oht, mis hooldatavaid mõjutab. Ohu olemasolu ei saa eeldada pelgalt kunagiste sündmuste põhjal, kui pole põhjust arvata, et olukord kordub. Olukorras, kus eseme kasutamine ei too kaasa konkreetset ohtu, pole põhjendatud ka keelu kehtestamine.

[Sotsiaalhoolekande seaduses](#) on nimetatud hoolekandeaasutuses keelatud asjad, sealhulgas inimesele endale või teistele ohtlikud asjad. Täpsem nimekirj keelatud asjadest tuleks ette näha [hooldekodu kodukorras](#). Reeglid tuleb kehtestada selliselt, et inimesi ei diskrimineeritaks ehk neid ei koheldaks põhjendamatult erinevalt.¹¹

Kokkuvõttes, kui hooldekodus ohutuse tagamiseks on vaja kehtestada reegleid, siis peaks selleks olema selgelt määratletud põhjus ja eesmärk. Reegleid võib kehtestada ühetaolistel alustel.

⁹ Hooldekodu andis 07.08.2025 teada, et alates juulist on tehtud remonti, mille käigus muudeti neljakohaline läbikäidav tuba kaheks eraldi toaks. Hooldekodu väitel on inventar viidud klientide magamistubadest välja ning remondi käigus on vahetatud põrandakate ja korrastatud uste lävepakud. Mõne ruumi põrandakatted vajavad hooldekodu hinnangul veel ülevaatamist (juhatuse liikme 07.08.2025 e-kiri).

¹⁰ Vt ka MTÜ Elu dementsusega, 2018. „[Hoolekandeaasutuses dementsusega inimeste füüsilise keskkonna kohandamise ekspertanalüüs](#)“, lk 2-3.

¹¹ Kivioja, A., Muller, K., Oja, L. [Põhiseaduse § 12 kommentaarid](#), p 6. – Ü. Madise (toim) jt. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2020.

Toitlustamine ja joogivee pakkumine

Toitu pakutakse neli korda päevas: kolm põhitooidukorda, millele lisandub õhtuode. Hommikusööki serveeritakse kell 8.30, lõunat kell 13 ja õhtusööki kell 17.30. Õhtuodet pakutakse kella 19 ajal. Toit valmistatakse hooldekodus kohapeal ja viiakse ka hooldekodu teise tegevuskohta Võnnus. Diabeedi diagnoosiga inimestele tehakse eraldi toit.

Hoolealused olid pakutava toidu maitse ja kogusega üldiselt rahul. Siiski leiti, et hommikusöök võiks olla mitmekesisem. Kontrollitud menüüdest selgus, et maikuus pakuti igal hommikul putru. Tervishoiuspetsialist märkis, et värskete puu- ja köögiviljade osakaal menüüs on väike ja seda tuleks suurendada. Hooldekodu selgituste kohaselt alustati hiljuti koostööd toitumisspetsialistiga ja pakutav toiduvalik vaadatakse temaga koos üle.¹²

Mõned hoolealused rääkisid, et hambaproteeside puudumise tõttu ei saa nad hästi süüa. Inimesed selgitasid, et alati ei tükeldata toitu neile suupärasteks tükideks. Õiguskantsler palub jälgida, et hoolealustele pakutav toit oleks vajadusel tükeldatud.¹³

Hea on see, et hooldekodus pakutakse inimestele võimalust poest kaupa tellida oma maitseelistuste järgi. Seda tehakse regulaarselt ja info on kirjas infotahvil. Oma soovid saavad inimesed edasi anda tegevusjuhendajale, kes toob kauba hoolealustele kätte kolmapäeviti. Hooldekodu lähedal käib regulaarselt ka kauplusauto.

Hea on ka see, et hoolealustele tuletatakse meelde veejoomise vajalikkust. Voodihaigetele pakutakse juua nokaga kaanega topsidest. Näiteks toas nr 1 oli tops asetatud kapile, mis ei olnud inimese käeulatuses. Kui inimene on võimeline ise jooma, siis peab joogivesi olema talle kättesaadav.

Õiguskantsler palub hooldekodul hoolitseda selle eest, et toiduvalik oleks piisavalt mitmekesine ja tervislik, ning vajadusel toit tükeldada, kui keegi seda vajab.

Vaba aja veetmine ja aktiveerivad tegevused

Tegevusjuhendaja tööaeg on esmaspäevast reedeni. Tema korraldab nii grupis toimuvaid kui ka individuaalseid tegevusi päevakava alusel: viib läbi hommikuringe, kõnnib nende hoolealustega, kes ratastoolist püsti tõusevad, aitab inimesi õue. Tegevusjuhendaja korraldab majas üritusi ja tema eestvõttel on käidud ka mujal korraldatud üritustel.

Kiituväärt on, et inimestele pakutakse võimalust kord nädalas raamatukogust lugemisvara laenutada.

Mitmed hoolealused kurtsid siiski, et ei ole piisavalt tegevusi, millega aega sisustada. Õiguskantsler on varemgi rõhutanud, et mõtestatud ja arendav vaba aja sisustamine on hoolekandeesutustes elavatele inimestele väga oluline.¹⁴ Ka CPT on soovitanud kõiki hoolealuseid tegutsema julgustada ja pakkuda neile vähemalt üks kord päevas võimalust jõukohases tegevuses

¹² Hooldekodu andis 07.08.2025 teada, et alates 2025. aasta juuli keskpaigast koostatakse menüüd koos toitumisspetsialistiga.

¹³ Vt ka Tervise Arengu Instituut, 2021. „[Söömise ja liikumise soovitused eakamatele](#)“, lk 26 ja 34.

¹⁴ Õiguskantsleri 13.04.2022 kontrollkäik [Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodusse](#), lk 6.

osaleda.¹⁵ Üks võimalik lahendus oleks hooldekodus elavate inimeste arvamust küsida ja välja selgitada, milliseid tegevusi saaks neile veel pakkuda.

Hooldekodus oli ka käsitööhuvilisi inimesi. Toa nr 14 elanik oli mosaiikpiltide valmistamiseks oma käsitöönurga sisse seadnud magamistoa aknalauale. Sellistes tingimustes on inimesel keeruline istuda ja pisikesi tükke luubi abil paika asetada. Õige istumisasendita ja valgustuseta väsivad inimese selg ja silmad. Kui inimesel on huvi käsitöö vastu ja oskused säilinud, siis tuleks teda sobivate tingimuste loomisega toetada.

Õiguskantsler julgustab hooldekodu leidma võimalusi, kuidas hoolealuste vabaajategevust mitmekesistada ning huvilistele käsitööks sobivamad tingimused luua.¹⁶

Rõivad

Hooldekodu elanikud võivad kanda isiklikke või hooldekodu pakutud rõivaid. Inimeste oma rõivad on märgistatud, kuid hooldekodu pakutud rõivad ei ole, sest need on ühiskasutuses. Hoolealused rääkisid, et peale pesu saavad nad enda kasutatavad rõivad enamasti tagasi. Mitu inimest kurtis siiski, et ei ole oma isiklikke asju pärast pesemisse saatmist tagasi saanud.

Üks võimalik lahendus on näiteks pesu pesemine eraldi pesukottides või hooldekodu rõivaste märgistamine, nii et pärast pesemist jõuaks pesu taas sama inimese kätte. Ka CPT on pidanud oluliseks, et inimesel oleks võimalik kanda vaid temale määratud riideid.¹⁷

Õiguskantsler palub hooldekodul leida võimalused, et inimese rõivad oleksid ainult tema kasutuses ja igaüks saaks oma rõivad pärast pesemist tagasi.¹⁸

Ootan Teilt tagasisidet hiljemalt 15. septembriks 2025.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Sotsiaalkindlustusamet, Kastre Vallavalitsus

Helen Ojamaa-Muru 6938414
Helen.Ojamaa-Muru@oiguskantsler.ee

¹⁵ CPT 2021. a Bulgaaria visiidi [aruanne](#), p 147.

¹⁶ Hooldekodu teavitas 07.08.2025, et aasta lõpuni toimub iga kuu vähemalt üks üritus või esinemine ning iga kahe kuu tagant väljasõit. Tööd alustab kokandusring. Käsitööhuvilise elaniku soove arvestades tuuakse tema magamistuppa laud, et tal oleks mugavam tegutseda (juhatuse liikme 7.8.2025 e-kiri).

¹⁷ CPT 2015. a Moldova visiidi [aruanne](#), p 179.

¹⁸ Hooldekodu andis 07.08.2025 teada, et rõivaste märgistused vaadatakse üle. Isiklikke rõivaid kasutavate inimeste riided märgistatakse nimega, et vältida nende kaotsiminekut (juhatuse liikme 07.08.2025 e-kiri).